

дорогий, на цю свою нестомлену Вітчизну” [1]. Нагłos робиться саме на плавності та спокійності плину часу – літо синіє до білих одеж – повільний перехід стану природи з літа в зиму. *Де вітру синьо-голубий* огин весінню під горою сушить глину – переміна пейзажу природи із зимового на весняний, а *синьо-голубий* огин підкреслює м’якість та плавність процесу. Лексема *течія* вказує на рух, зміну, плин часу, а образ зорі, що синьо посміхається, надає виразної конотації спокою, оскільки ця посмішка уявляється саме безтурботною.

Синій колір та його відтінки у поезії М.Вінграновського подекуди позначають **холод** – як уявний, так і реальний. Таке використання кольоративу є традиційним: у психіці значної кількості людей блакитний, голубий та синій кольори є “холодними”, наприклад: “*Бо додому воно завжди: полину і сьозі – додому. Сніг іде. Голубінь з ожин. І морозик цвіте по-своmu*” [1]. Відприкметниковий іменник *голубінь* передає враження приємного морозного дня. Більш ускладнену семантику лексем спостерігаємо далі: “*В гірчичнім світлі днів осінніх, на літо старша, ти ідеши, й тече твій погляд темно-синій, як вітер в затінку небес. І час твій берег ще не мис, і твої губи ще уста... Дорога давня молодіс, де б твій веселий крок не став <...> Де почалося все з тобою і не поверне навпаки, де вже вітаються з любов’ю печалі, болі і роки. Хоч все те саме: світ осінній, прозорість вод схололих плес, й той самий погляд темно-синій, як вітер в затінку небес...*” [1]. В обох випадках простежується значення синього кольору – прохолода. Проте, спочатку ми помічаємо рятівну, приємну, легку прохолоду, свіжість молодості, а потім темно-синій колір вже має конотацію холоду, “крижинки” в погляді, через що погляд стає “схололим”.

Подекуди спостерігаємо аналізовані кольоративи на позначення спокою, умиротворення, гармонії, наприклад: “*Не знала я, що голосом твоїм усе на світі вже давно говорить... Люблю тебе – і небо входить в дім, блакитним словом коліскову творить*” [1]. Значення лексеми виявляється у контексті через поєднання зі словом *коліскова*, адже пісня, заспівана голосом матері, завжди діяла заспокійливо на дитину, умиротворювала її та присипляла.

Таким чином, у поетичному мовленні Миколи Вінграновського досить широко представлені синонімічні кольоративи *синій – блакитний – голубий*, що мають цікаві авторські інтерпретації і оригінальні засоби вираження. У психології синій, блакитний та голубий кольори втілюють талант, інтелект, силу волі, визначні розумові здібності та внутрішню душевну гармонію. Виходячи з того, що для Миколи Вінграновського названі кольори є основними, висновок щодо його особистості напрошується сам.

Література

1. Вінграновський М.С. На срібнім березі. – К., – 1978 (ресурси Internet).
2. Іван Дзюба Українське слово – Т. 3. – К., 1994.
3. Мюллер В.К. Новый англо-русский словарь – М.: Русский язык медиа, – 2005.
4. Сорока М.О. Відлуння десятиліть, – К.: Грамота, 2001. – С. 417-428.

Каян Н.В.

*Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г.Короленка
Науковий керівник – к. філол. н. Луньова Т.В.*

Жанрові особливості роману Дж.Х.Чейза “Лотос для міс Квон”

Детективний роман чи оповідання (або детектив) є цілком сформованим літературним жанром, хоча діапазон його оцінок був доволі широким – від повної негативної реакції окремих критиків до захопленого колекціонування читачами книжок детективного характеру і далі – до більш виважених теоретичних досліджень, у яких всебічно й глибоко розглядається цей літературний феномен.

Слово *детектив* – англійське за походженням і має значення “шукати, розкривати, виявляти”. В основі детективу як літературного твору лежить яка-небудь таємниця, котру необхідно розслідувати. Така таємниця визначає конфлікт, вона є стрижнем сюжету. Саме в цьому сутність детективу і його основа” [2, с. 25].

Детективу властива сюжетна умовність: людина не може вчинити злочин, якщо у неї є алібі; навіть якщо у людини немає алібі, вона не може вчинити злочин без мотиву; навіть не маючи алібі і маючи мотив, людина не вчинить злочин, якщо вона людина [3, с. 155].

За М.Славинським, кожен детектив починається з таємничого випадку: вбивства, крадіжки, несподіваного зникнення людини. Подальший розвиток сюжету не однозначний. Існує різна послідовність розвитку сюжетної лінії. Перший варіант – це скрупульозне обміркування слідчими різних версій скоєння злочину, потім огляд місця пригоди, виявлення речових доказів. Другий

варіант полягає в огляді слідчими місця, а затим уже обговорення версії [4, с. 141].

Поряд із творами, які можна охарактеризувати як традиційний детектив, почали розвиватися й інші піджанри, зокрема: американський “крутий” детектив; “м’який” соціально-психологічний французький; авантюрно-поліцейський; “чорний” французький та американський; іронічний або пародійний [1, с. 76]. Г.А.Толстяков до цього списку також додає історичний детектив, трилер та саспенс [5, с. 76].

Розглянемо детальніше основні риси традиційного детективу, трилеру та “крутого” детективу. “У традиційному детективі не описується насильство, криваві сцени. Герої – люди законослухняні, як правило, представники середніх верств населення” [5, с. 74]. “Крутий” детектив є суто американським. Головним героєм є приватний детектив, який часто діє жорстокими та крутими методами у ворожому середовищі” [5, с. 75]. Трилер належить до ситуативної, кризової літератури. Головними темами трилеру є особистість у межовій ситуації і цивілізація на межі кризи. У трилері герой діє в абсурдній ситуації і у світі, у якому неможливо отримати перемогу за допомогою логічних рішень [5, с. 76].

Основною умовою традиційного детектива є те, що вбивця не відомий до самого кінця твору. Головний герой роману “Лотос для міс Квон”, Стів Джеф, знаходить у будинку, який він купив і який попередньо належав в’єтнамському уряду, діаманти. “...his mind shifted to the problem of how to dispose of the diamonds. He would have to smuggle them into Hong Kong, he would have no difficulty in selling them there” [1, с. 15]. При подальшому розвитку сюжету головний герой скоює злочин: у битві за діаманти Стів убив свого підлеглого Хаума, який прагнув справедливості та повернення коштовностей урядові. Читач дізнається, хто вбивця, вже на перших сторінках твору, і саме ця риса притаманна трилеру, але скоєння злочину на початку твору відповідає канонам традиційного детективу.

Далі у романі риси традиційного детективу не прослідковуються. За принципом традиційного детективу, на цьому етапі має з’явитись собака, котрий допомагатиме у процесі розшуку, а слідчі мають перевіряти всіх підозрюваних.

Розглянувши всі підвиди детективу, ми дійшли висновку, що роман “Лотос для міс Квон” має риси трилеру та “крутого” детективу. Основним мотивом “крутого” детективу є конфлікт головного героя з оточуючими. Стів Джеф, головний герой роману, перебуває у скрутному становищі. Він скоїв злочин і зараз тікає від суспільства, у якому звик жити – це для нього єдиний шлях, щоб вижити.

На відміну від традиційного детективу, що ґрунтується на розслідуванні кримінальної справи, в основі трилера лежить скоєння злочину. Стів Джеф скоює два вбивства. Першого разу це трапилось випадково, у боротьбі за діаманти. Наступне вбивство було скоєне з метою самозахисту. Низка вбивств також здійснюється представниками поліції, котрі переслідують корисливі цілі. Трилер практично завжди закінчується поразкою зла. У романі “Лотос для міс Квон” зло представлене офіцерами поліції:

“The door opened and Inspector Ngoc Linh appeared in the doorway. Behind him were two policemen armed with rifles.

The Inspector looked from the Colonel to the body on the table. He felt the wall of his stomach tighten with horror. Then he turned and signaled to the policemen who filed into the room. He pointed to the Colonel.

“Arrest this man”...

“In the name of the Republic, I arrest you for the murder of My-Lang-To. You will also been charged with the murder of this woman, Nhan Lee Ouon”.

He turned to Lam-Tham. “You too are under arrest as an accessory to both murders” (1, с. 236-237). Урешті-решт “поганих” поліцейських було покарано за вчинені злочини і за їхнє прагнення наживи на житті інших людей.

На початку твору Стів замальовується як негативний герой. Завдяки сміливості й ризику йому вдалось втекти. При спробі врятувати себе і зникнути, він навіть погрожує пістолетом власному братові: *“Charlie started back, terrified at the sight of the gun. Jaffe climbed into the cabin.*

“Is not he coming, Watkins asked”, shouting to get above the noise of the engine.

“No, he is not coming”, Jaffe said. He kept the gun down by his side so Watkins couldn’t see it.

Charlie watched the helicopter rise into the air. He waited until it was out of sight, then he walked slowly and heavily to where he had left Bleckie’s car” [1, с. 250]. Можна зробити висновок, що негативні риси в образі Стіва переважають. Ці риси є характерними для героїв трилеру.

Герої твору “Лотос для міс Квон” не обговорюють, не аналізують і не обдумують події, вони просто відразу роблять висновки і діють. Такий тип героїв відповідає піджанру трилера. Дана

особливість поведінки прослідковується і в образі Стіва: усі його вчинки непередбачувані та не підлягають логічному осмисленню. Питання елементарного виживання стоїть у творі на першому місці, що також є рисою трилера. У словах та думках Стіва немає жодної згадки про жінку, яку він нібито кохав, після того, як вона загинула, захищаючи його.

Отже, роман “Лотос для міс Квон” має риси: 1) традиційного детективу, а саме такі елементи сюжету: загадковий випадок, інспекція місця злочину та складання списку людей, причетних до злочину; 2) трилеру: межова ситуація головного героя, опис абсурдного суспільства, необдумані та нелогічні вчинки героїв, описується скоєння злочину, а не його розслідування; 3) “крутого” детективу: герої діють жорстокими методами та знаходяться у ворожому середовищі, реалістичність подій (Табл. 1). Тобто, можемо зробити висновок, що проаналізований роман “Лотос для міс Квон” поєднує риси традиційного детективу, трилеру і “крутого” детективу.

Таблиця 1

Риси традиційного детективу, трилеру та “крутого” детективу у романі Дж.Х.Чейза “Лотос для міс Квон”

	Традиційний детектив	Трилер	“Крутий” детектив
Сюжет: Зав’язка	+	+	+
Розвиток дії	+		+
Кульмінація		+	+
Розв’язка		+	+
Герої		+	+
Опис злочину		+	+
Роль слідчого		+	+
Проблематика		+	+

Література

1. Бут О.К. Риторика художественной прозы // Весник Московского университета – Авг. 9 – Филология. – 1996. – №3. – С. 253.
2. Бухарук С. Современный детективный роман. – М., 1990. – 113 с.
3. Горін Р.Т. Поетика детективу // Вісник Харківського національного університету. – Сер. 6 – Филология. – 1999. – №3. – С.153-168.
4. Славинський М. Детектив: “за” чи “проти”// Дніпро – 1980. – №9. – С. 140-144.
5. Толстяков Г.А. Детектив: категория жанра // Мир библиографии. – 2000. – №3. – С. 73-78.

Джерело фактичного матеріалу

1. Chase J.H. A Lotus for Miss Quon. – СПб.: Антология, КАРО, 2005. – 253 с.

Кіліна О.В.

*Харківський гуманітарно-педагогічний інститут
Науковий керівник – к. філол. н. Дишлюк І.М.*

Біблійні мотиви в поезії Оксани Забужко

Вивчення засобів переосмислення і трансформації різнопланових образів у поезіях відомих українських поетів на сьогодні є дуже актуальним у вітчизняному мовознавстві. На нашу думку, великої уваги заслуговує дослідження біблійних мотивів у сучасній літературі, що і є завданням нашої роботи.

Однією з найяскравіших постатей епатажного покоління українців-інтелектуалів і філософів є Оксана Забужко, яка одразу була сприйнята і належним чином поцінована у літературно-мистецькому світі. Поезія О.Забужко являє собою “якісно нове явище в українській літературі: вона глибоко медитативна, просякнута внутрішнім, глибинним, нерідко астральним світлом; це спроба витіснити таємницю життя, поєднати два світи – реальний і потойбічний” [3, с. 25].

У поезіях Оксана Забужко активно використовує одиниці лексико-семантичного поля “релігія”, зокрема християнські мотиви та біблійні сюжети. У її творах зустрічаємо притчі як зі Старого, так і з Нового Заповітів. Наприклад, у поезії “Ще слова, вологі і сирі...” подано сюжет із перших біблійних притч: “Ти ще поет, Адаме. Звірина з усіх полів, всі птиці з піднебесся пред лик твій юн і неприкриті чересла зійшлись і просять: дай нам імена!”; “Ти скуштував із Древа, назавше одминившись на лиці” [2, с. 230]. Поетеса вимальовує новостворену планету, на якій все живе ще немає своєї назви, та згадку про перший людський гріх, який зараз має назву первородного.